Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
MACIEJ SZPUNAR
της 1ης Αυγούστου 2025 [1]

Υπόθεση C-371/24 [Comdribus] [i]

HW
παρισταμένης της
Εισαγγελικής αρχής

[αίτηση του cour d'appel de Paris (εφετείου Παρισίων, Γαλλία)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα – Οδηγία (ΕΕ) 2016/680 – Άρθρο 10 – Επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων – Απόλυτη ανάγκη – Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρα 7, 8 και 49»

I. Εισαγωγή

1. Η λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων και φωτογραφιών αποτελεί κλασική μέθοδο ταυτοποίησης στο πλαίσιο μιας ποινικής έρευνας. Ωστόσο, τα εν λόγω δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα καθιστούν δυνατή την αδιαμφισβήτητη ταυτοποίηση ενός φυσικού προσώπου και, ως εκ τούτου, θεωρούνται ιδιαίτερα ευαίσθητα.

2. Το λεπτό ζήτημα που αντιμετωπίζει το Δικαστήριο στην υπό κρίση υπόθεση συνίσταται στην επίτευξη ισορροπίας μεταξύ, αφενός, των πρακτικών που συχνά θεωρούνται συνήθεις από τις αστυνομικές αρχές και, αφετέρου, της προστασίας των δεδομένων των υποκειμένων των δεδομένων.

[1] Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

[i] Η ονομασία που έχει δοθεί στην παρούσα υπόθεση είναι πλασματική. Δεν αντιστοιχεί στο πραγματικό όνομα κανενός διαδίκου.

II. Το νομικό πλαίσιο

Α. Η οδηγία (ΕΕ) 2016/680

3. Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας (ΕΕ) 2016/680[2] ορίζει ότι «[η] οδηγία θεσπίζει τους κανόνες που αφορούν στην προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, της διερεύνησης, της ανίχνευσης ή της δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων, περιλαμβανομένων της προστασίας από απειλές κατά της δημόσιας ασφάλειας και της αποτροπής τους».

4. Το άρθρο 4 της οδηγίας έχει ως εξής:

«1. Τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα:

α) υποβάλλονται σε σύννομη και δίκαιη επεξεργασία·

β) συλλέγονται για καθορισμένους, ρητούς και νόμιμους σκοπούς και δεν υποβάλλονται σε επεξεργασία κατά τρόπο ασύμβατο προς τους σκοπούς αυτούς·

γ) είναι κατάλληλα, συναφή και όχι υπερβολικά σε σχέση με τους σκοπούς για τους οποίους υποβάλλονται σε επεξεργασία·

[…]

4. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας είναι υπεύθυνος για τη συμμόρφωση με τις παραγράφους 1, 2 και 3 και είναι σε θέση να το αποδείξει.»

5. Κατά το άρθρο 6 της οδηγίας:

«Τα κράτη μέλη, κατά περίπτωση και στον βαθμό του εφικτού, προβλέπουν ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας διακρίνει σαφώς μεταξύ δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα διαφορετικών κατηγοριών υποκειμένων, παραδείγματος χάριν:

α) προσώπων σε σχέση με τα οποία υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστεύεται ότι διέπραξαν ή πρόκειται να διαπράξουν ποινικό αδίκημα·

β) προσώπων τα οποία καταδικάστηκαν για ποινικό αδίκημα·

γ) θυμάτων ποινικού αδικήματος ή προσώπων για τα οποία ορισμένα πραγματικά περιστατικά δημιουργούν την πεποίθηση ότι μπορεί να είναι θύματα ποινικού αδικήματος· και

[2] Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της απόφασης-πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ 2016, L 119, σ. 89).

δ) άλλων μερών ως προς ποινικό αδίκημα, όπως προσώπων που ενδέχεται να κληθούν να καταθέσουν σε ανακρίσεις σχετικά με ποινικά αδικήματα ή σε επακόλουθη ποινική διαδικασία ή προσώπων που μπορούν να παράσχουν πληροφορίες σχετικά με ποινικά αδικήματα, ή προσώπων επικοινωνίας ή συνεργών των προσώπων που αναφέρονται στα στοιχεία α) και β).»

6. Το άρθρο 8 της ίδιας οδηγίας ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι η επεξεργασία είναι σύννομη μόνον εάν και στον βαθμό που είναι απαραίτητη για την εκτέλεση καθήκοντος που ασκείται από αρχή αρμόδια για τους σκοπούς που προβλέπονται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 και βασίζεται στο δίκαιο της Ένωσης ή των κρατών μελών.

2. Το δίκαιο κράτους μέλους που ρυθμίζει την επεξεργασία στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας καθορίζει τουλάχιστον τους στόχους της επεξεργασίας, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που υποβάλλονται σε επεξεργασία και τους σκοπούς της επεξεργασίας.»

7. Το άρθρο 10 της οδηγίας 2016/680 προβλέπει τα εξής:

«Η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αποκαλύπτουν τη φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, ή τη συμμετοχή σε συνδικαλιστική οργάνωση, καθώς και η επεξεργασία γενετικών δεδομένων, βιομετρικών δεδομένων για την αποκλειστική ταυτοποίηση ενός φυσικού προσώπου ή δεδομένων που αφορούν στην υγεία ή τη σεξουαλική ζωή ή τον σεξουαλικό προσανατολισμό επιτρέπονται μόνο όταν είναι απολύτως αναγκαίες, με την επιφύλαξη των κατάλληλων διασφαλίσεων για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες του υποκειμένου των δεδομένων και εφόσον:

α) επιτρέπονται από το δίκαιο της Ένωσης ή των κρατών μελών·

β) επιβάλλονται για την προστασία των ζωτικών συμφερόντων του υποκειμένου των δεδομένων ή άλλου φυσικού προσώπου· ή

γ) η επεξεργασία αυτή αφορά σε δεδομένα τα οποία έχουν προδήλως δημοσιοποιηθεί από το υποκείμενο των δεδομένων.»

8. Το άρθρο 13 της οδηγίας έχει ως εξής:

«1. Τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας παρέχει στο υποκείμενο των δεδομένων τουλάχιστον τις ακόλουθες πληροφορίες:

α) την ταυτότητα και τα στοιχεία επικοινωνίας του υπεύθυνου επεξεργασίας·

β) τα στοιχεία επικοινωνίας του υπεύθυνου προστασίας δεδομένων, κατά περίπτωση·

γ) τους σκοπούς της επεξεργασίας για την οποία προορίζονται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα·

δ) το δικαίωμα υποβολής καταγγελίας σε εποπτική αρχή και τα στοιχεία επικοινωνίας με την εποπτική αρχή·

ε) την ύπαρξη δικαιώματος υποβολής αιτήματος στον υπεύθυνο επεξεργασίας για πρόσβαση στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και διόρθωση ή διαγραφή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και περιορισμό της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αφορούν στο εν λόγω πρόσωπο.

2. Πέραν των πληροφοριών που αναφέρονται στην παράγραφο 1, τα κράτη μέλη προβλέπουν με νομοθετική διάταξη ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας παρέχει στο υποκείμενο των δεδομένων, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, τις ακόλουθες συμπληρωματικές πληροφορίες, προκειμένου να καταστεί δυνατή η άσκηση των δικαιωμάτων του:

α) τη νομική βάση της επεξεργασίας·

β) το χρονικό διάστημα αποθήκευσης των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ή, όταν αυτό είναι αδύνατο, τα κριτήρια που καθορίζουν το εν λόγω διάστημα·

γ) όπου συντρέχει περίπτωση, τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, μεταξύ άλλων σε τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς·

δ) εφόσον κρίνεται σκόπιμο, συμπληρωματικές πληροφορίες, ιδιαίτερα όταν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα συλλέγονται εν αγνοία του υποκειμένου των δεδομένων.

3. Τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν νομοθετικά μέτρα σχετικά με την καθυστέρηση, τον περιορισμό ή την παράλειψη της παροχής των πληροφοριών στο υποκείμενο των δεδομένων βάσει της παραγράφου 2, στον βαθμό [και για το χρονικό διάστημα] που ένα τέτοιο μέτρο είναι αναγκαίο και αναλογικό σε μια δημοκρατική κοινωνία, λαμβανομένων δεόντως υπόψη [των θεμελιωδών δικαιωμάτων και] των έννομων συμφερόντων του ενδιαφερόμενου φυσικού προσώπου, με σκοπό:

α) την αποφυγή της παρακώλυσης επίσημων ή [δικαστικών] ερευνών, διερευνήσεων ή διαδικασιών·

β) την αποφυγή της παρεμπόδισης της πρόληψης, της ανίχνευσης, της διερεύνησης ή της δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων·

γ) την προστασία της δημόσιας ασφάλειας·

δ) την προστασία της εθνικής ασφάλειας·

ε) την προστασία των δικαιωμάτων και των ελευθεριών τρίτων.

[…]»

9. Το άρθρο 54 της οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Με την επιφύλαξη οποιασδήποτε διαθέσιμης διοικητικής ή μη δικαστικής προσφυγής, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος υποβολής καταγγελίας σε εποπτική αρχή δυνάμει του άρθρου 52, τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι τα υποκείμενα των δεδομένων έχουν δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προσφυγής εάν θεωρούν ότι τα δικαιώματά τους που απορρέουν από διατάξεις που θεσπίζονται δυνάμει της παρούσας οδηγίας παραβιάστηκαν ως αποτέλεσμα

της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τα αφορούν κατά παράβαση των εν λόγω διατάξεων.»

Β. Το γαλλικό δίκαιο

10. Το άρθρο 55-1 του κώδικα ποινικής δικονομίας ορίζει τα εξής:

«Ο αξιωματικός της δικαστικής αστυνομίας δύναται να προβαίνει στη διεξαγωγή, ή να αναθέτει τη διεξαγωγή υπό τον έλεγχό του, για κάθε πρόσωπο που μπορεί να παράσχει πληροφορίες ως προς τα επίμαχα πραγματικά περιστατικά ή για κάθε πρόσωπο εις βάρος του οποίου υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι τέλεσε ή αποπειράθηκε να τελέσει αδίκημα, των εξωτερικών δειγματοληψιών που είναι αναγκαίες για τη διενέργεια τεχνικών και επιστημονικών εξετάσεων σύγκρισης με τα ίχνη και τα δείγματα που ελήφθησαν για τις ανάγκες της έρευνας.

Προβαίνει στη διεξαγωγή, ή αναθέτει τη διεξαγωγή υπό τον έλεγχό του, των ενεργειών σήμανσης και ιδίως λήψης δακτυλικών αποτυπωμάτων, αποτυπωμάτων παλάμης ή φωτογραφιών που είναι αναγκαίες για την τροφοδότηση των αστυνομικών φακέλων και την αναζήτηση πληροφοριών σε αυτούς σύμφωνα με τους κανόνες που διέπουν καθέναν από τους εν λόγω φακέλους.

Η άρνηση προσώπου, εις βάρος του οποίου υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι τέλεσε ή αποπειράθηκε να τελέσει αδίκημα, να υποβληθεί στις δειγματοληψίες που μνημονεύονται στο πρώτο και στο δεύτερο εδάφιο και διατάσσονται από τον αξιωματικό της δικαστικής αστυνομίας τιμωρείται με φυλάκιση ενός έτους και με χρηματική ποινή 15 000 ευρώ.

Με την επιφύλαξη της εφαρμογής του τρίτου εδαφίου, εφόσον η λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων ή αποτυπωμάτων παλάμης ή φωτογραφίας αποτελεί το μοναδικό μέσο ταυτοποίησης προσώπου το οποίο, σύμφωνα με τα άρθρα 61-1 ή 62-2, ελέγχεται για κακούργημα ή πλημμέλημα που τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και το οποίο αρνείται να αποδείξει την ταυτότητά του ή παρέχει προδήλως ανακριβή στοιχεία ταυτότητας, η διαδικασία αυτή μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς τη συγκατάθεση του προσώπου, με γραπτή άδεια του procureur de la République (εισαγγελέα) κατόπιν υποβολής αιτιολογημένης αίτησης από τον αξιωματικό της δικαστικής αστυνομίας. Ο αξιωματικός της δικαστικής αστυνομίας ή, υπό τον έλεγχό του, ο υπάλληλος της δικαστικής αστυνομίας κάνει χρήση καταναγκασμού στον βαθμό που είναι απολύτως αναγκαίος και κατά τρόπο αναλογικό. Λαμβάνει υπόψη, κατά περίπτωση, τον ευάλωτο χαρακτήρα του προσώπου. Για τη διαδικασία συντάσσεται πρακτικό, στο οποίο εκτίθενται οι λόγοι για τους οποίους αυτή αποτελεί το μοναδικό μέσο ταυτοποίησης του προσώπου, καθώς και η ημέρα και η ώρα κατά την οποία διενεργείται. Το πρακτικό διαβιβάζεται στον procureur de la République (εισαγγελέα) και αντίγραφο αυτού παραδίδεται στον ενδιαφερόμενο.»

ΙΙΙ. Η διαφορά της κύριας δίκης, τα προδικαστικά ερωτήματα και η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

11. Στις 30 Μαΐου 2020, περισσότεροι από εκατό ακτιβιστές για το κλίμα κατέλαβαν τη Λεωφόρο των Ηλυσίων Πεδίων στο Παρίσι (Γαλλία). Οι αστυνομικές δυνάμεις παρενέβησαν για να διαλύσουν τη διαδήλωση και συνέλαβαν αρκετά άτομα, μεταξύ των οποίων ο HW, για διοργάνωση μη δηλωθείσας διαδήλωσης και αντίσταση. Κατόπιν ακρόασης στο πλαίσιο της προσωρινής κράτησής του, ο HW γνωστοποίησε την ταυτότητά του, αλλά αρνήθηκε να

υποβληθεί στη λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων και φωτογραφιών που ήταν αναγκαίες για τη σήμανση, παρά το γεγονός ότι είχε πληροφορηθεί ότι η άρνηση αυτή στοιχειοθετούσε αδίκημα το οποίο τιμωρούνταν με φυλάκιση και χρηματική ποινή.

12. Την 1η Ιουνίου 2020, μετά το πέρας της προσωρινής κράτησής του, ο HW παραπέμφθηκε ενώπιον του procureur de la République (εισαγγελέα) και ενώπιον του juge des libertés et de la détention (αρμόδιου για θέματα ατομικών ελευθεριών και προσωρινής κράτησης δικαστή, Γαλλία), ο οποίος τον έθεσε υπό δικαστικό έλεγχο και του γνωστοποίησε ότι έπρεπε να παραστεί ενώπιον του tribunal correctionnel de Paris (πλημμελειοδικείου Παρισίων, Γαλλία). Ο HW κατηγορήθηκε:

– πρώτον, ότι διοργάνωσε στο Παρίσι, στις 30 Μαΐου 2020, διαδήλωση σε δημόσια οδό για την οποία δεν είχε προηγηθεί δήλωση υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπει ο νόμος εν προκειμένω, συγκεκριμένα προκαλώντας τους συμμετέχοντες, δίδοντάς τους οδηγίες να μην επιδείξουν τα έγγραφα ταυτότητάς τους, να αντισταθούν στις διαταγές των αστυνομικών δυνάμεων, δημιουργώντας ανθρώπινη αλυσίδα, οδηγίες που εφαρμόστηκαν αμέσως από τους λοιπούς διαδηλωτές·

– δεύτερον, ότι στις 31 Μαΐου 2020, στο Παρίσι, έχοντας γνώση κρυφής μεθόδου αποκρυπτογράφησης κρυπτογραφικού μέσου που ενδέχεται να χρησιμοποιήθηκε για την προετοιμασία, τη διευκόλυνση ή την τέλεση κακουργήματος ή πλημμελήματος, αρνήθηκε να την αποκαλύψει ή να την εφαρμόσει κατόπιν δικαστικής διαταγής στο πλαίσιο προανάκρισης, αυτοφώρου ή δικαστικής ανάκρισης, εν προκειμένω αρνούμενος να γνωστοποιήσει τους κωδικούς του τηλεφώνου του, και,

– τρίτον, ότι, στις 30 Μαΐου 2020, στο Παρίσι, ενώ υπήρχαν βάσιμες υπόνοιες ότι είχε τελέσει ή αποπειραθεί να τελέσει αδίκημα, αρνήθηκε να υποβληθεί στη λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων, αποτυπωμάτων παλάμης ή φωτογραφιών αναγκαίων για την τροφοδότηση των αστυνομικών φακέλων και την αναζήτηση πληροφοριών σε αυτούς σύμφωνα με τους κανόνες που διέπουν καθέναν από τους εν λόγω φακέλους.

13. Με απόφαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2021, το tribunal correctionnel de Paris (πλημμελειοδικείο Παρισίων) απάλλαξε τον HW για τις πράξεις που ενέπιπταν στις δύο πρώτες κατηγορίες, αλλά τον έκρινε ένοχο για τις πράξεις που ενέπιπταν στην τρίτη κατηγορία και, ως εκ τούτου, τον καταδίκασε σε καταβολή χρηματικής ποινής ύψους 300 ευρώ.

14. Ο HW και η εισαγγελική αρχή άσκησαν έφεση κατά της απόφασης αυτής ενώπιον του cour d'appel de Paris (εφετείου Παρισίων, Γαλλία), ήτοι του αιτούντος δικαστηρίου.

15. Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι, παρά την απόφαση Ministerstvo na vatreshnite raboti (Καταγραφή βιομετρικών και γενετικών δεδομένων από την αστυνομία)[3], εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένα ερωτήματα όσον αφορά την ερμηνεία του άρθρου 10 της οδηγίας 2016/680, σε συνδυασμό με το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχεία α′ έως γ′, και με το άρθρο 8, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας.

16. Κατά πρώτον, οι κρίσεις του Δικαστηρίου στην απόφαση Ministerstvo na vatreshnite raboti I έχουν εφαρμογή σε ποινική διαδικασία η οποία προβλέπει τη συστηματική συλλογή βιομετρικών και γενετικών δεδομένων κάθε προσώπου έναντι του οποίου υπάρχουν επαρκή αποδεικτικά

[3] Απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2023 (C-205/21, στο εξής: απόφαση Ministerstvo na vatreshnite raboti I, EU:C:2023:49).

στοιχεία για την τέλεση αδικήματος ώστε να δικαιολογείται η απαγγελία κατηγοριών εις βάρος του[4]. Αντιθέτως, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν έχει αποφανθεί επί νομικής κατάστασης όπως αυτή που προβλέπει το άρθρο 55-1 του κώδικα ποινικής δικονομίας, το οποίο υπαγορεύει τη συστηματική συλλογή των βιομετρικών δεδομένων[5] προσώπου εις βάρος του οποίου υφίστανται «βάσιμες υπόνοιες ότι τέλεσε ή αποπειράθηκε να τελέσει αδίκημα» στο πλαίσιο έρευνας, χωρίς τούτο να επιφέρει απαγγελία κατηγορίας. Επομένως, είναι αναγκαίο να καθοριστεί αν η προϋπόθεση αυτή αρκεί για την πλήρωση των απαιτήσεων της οδηγίας 2016/680.

17. Κατά δεύτερον, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν η οδηγία 2016/680 επιβάλλει στις αρμόδιες αρχές την υποχρέωση να αιτιολογούν την απόλυτη ανάγκη διενέργειας των πράξεων επεξεργασίας στις οποίες προβαίνουν.

18. Κατά τρίτον, η υπό κρίση υπόθεση εγείρει ένα καινοφανές ζήτημα υπό το πρίσμα του δικαίου της Ένωσης: κατά τη γαλλική νομοθεσία, η άρνηση υποβολής σε ενέργειες σήμανσης συνιστά αυτοτελές αδίκημα το οποίο μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο δίωξης και καταδίκης, ακόμη και αν το κύριο αδίκημα στο οποίο στηρίζεται το μέτρο της σήμανσης δεν οδήγησε σε καταδίκη (στο εξής: αυτοτελής καταδίκη). Επομένως, τίθεται το ζήτημα αν, υπό τις περιστάσεις αυτές, πληρούται η απαίτηση περί «απόλυτης ανάγκης» συλλογής βιομετρικών δεδομένων και αν μια τέτοια αυτοτελής καταδίκη δικαιολογείται.

19. Κατά το αιτούν δικαστήριο, η απάντηση στα ερωτήματα αυτά είναι κρίσιμη για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης, δεδομένου ότι ο HW διώχθηκε και καταδικάστηκε μόνον για το αυτοτελές αδίκημα της άρνησης υποβολής σε ενέργειες σήμανσης, ενώ απαλλάχθηκε για το κύριο αδίκημα της διοργάνωσης μη δηλωθείσας διαδήλωσης, επί του οποίου στηριζόταν το μέτρο της σήμανσης, χωρίς να προκύπτει σε κανένα στάδιο της διαδικασίας προσήκουσα αιτιολόγηση της απόλυτης ανάγκης λήψης του μέτρου αυτού.

20. Υπό τις συνθήκες αυτές, το cour d'appel de Paris (εφετείο Παρισίων) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 10 της οδηγίας 2016/680, σε συνδυασμό με το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχεία α′ έως γ′, καθώς και με το άρθρο 8, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας αυτής, την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία, όπως το άρθρο 55-1 του γαλλικού κώδικα ποινικής δικονομίας, που προβλέπει συστηματική διεξαγωγή ενεργειών σήμανσης (δακτυλοσκοπικά και φωτογραφικά) για πρόσωπα κατά των οποίων υφίστανται βάσιμες υπόνοιες ότι τέλεσαν ή αποπειράθηκαν να τελέσουν αδίκημα;

2) Έχει το άρθρο 10 της οδηγίας 2016/680, σε συνδυασμό με το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχεία α′ έως γ′, καθώς και με το άρθρο 8, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας αυτής, την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία, όπως το άρθρο 55-1 του γαλλικού κώδικα ποινικής δικονομίας, που δεν προβλέπει υποχρέωση της αρμόδιας αρχής να αιτιολογεί προσηκόντως σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση για ποιον λόγο οι ενέργειες σήμανσης συνιστούν απόλυτη ανάγκη;

[4] Το Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα, στη σκέψη 135 της απόφασης Ministerstvo na vatreshnite raboti I, ότι οι επίμαχες διατάξεις της οδηγίας 2016/680 αντιτίθενται σε μια τέτοια συστηματική συλλογή.

[5] Σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 13, της οδηγίας 2016/680, οι εικόνες προσώπου και τα δακτυλοσκοπικά δεδομένα αποτελούν βιομετρικά δεδομένα.

3) Έχει το άρθρο 10 της οδηγίας 2016/680, σε συνδυασμό με το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχεία α′ έως γ′, καθώς και με το άρθρο 8, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας αυτής, την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία, όπως το άρθρο 55-1 του γαλλικού κώδικα ποινικής δικονομίας, που επιτρέπει την άσκηση αυτοτελούς ποινικής δίωξης και την αυτοτελή καταδίκη προσώπου το οποίο αρνήθηκε να υποβληθεί σε ενέργειες σήμανσης, ακόμη και αν το πρόσωπο αυτό δεν έχει διωχθεί ή καταδικαστεί για το αδίκημα επί του οποίου στηρίχθηκε το μέτρο της σήμανσης;»

21. Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως περιήλθε στο Δικαστήριο στις 24 Μαΐου 2024. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν ο HW, η Γαλλική Κυβέρνηση, η Πολωνική Κυβέρνηση και η Ιρλανδία, καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η Γαλλική και η Τσεχική Κυβέρνηση και η Ιρλανδία καθώς και η Επιτροπή παρέστησαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 30ής Απριλίου 2025.

IV. Ανάλυση

A. Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

1. Επί της διατύπωσης

22. Υπενθυμίζεται ότι, με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν το άρθρο 10 της οδηγίας 2016/680, σε συνδυασμό με το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχεία α′ έως γ′, καθώς και με το άρθρο 8, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας αυτής, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία η οποία προβλέπει τη *συστηματική* διεξαγωγή ενεργειών σήμανσης (δακτυλοσκοπικά και φωτογραφικά) για πρόσωπα κατά των οποίων υφίστανται βάσιμες υπόνοιες ότι τέλεσαν ή αποπειράθηκαν να τελέσουν αδίκημα.

23. Θα ήθελα να επισημάνω ότι, από την ανάγνωση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, η κύρια πηγή ανησυχίας του αιτούντος δικαστηρίου φαίνεται να είναι το γεγονός ότι το άρθρο 55-1 του κώδικα ποινικής δικονομίας επιτρέπει τη συλλογή βιομετρικών δεδομένων προσώπων εις βάρος των οποίων δεν έχουν απαγγελθεί επισήμως κατηγορίες στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας.

24. Όσον αφορά τη διατύπωση του πρώτου ερωτήματος, η χρήση του επιθέτου «συστηματικός» από το αιτούν δικαστήριο[6] αποτέλεσε αντικείμενο αντιπαράθεσης μεταξύ των διαδίκων στο πλαίσιο των γραπτών παρατηρήσεών τους.

25. Η Γαλλική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι είναι εσφαλμένος ο ισχυρισμός ότι η γαλλική νομοθεσία προβλέπει τη «συστηματική» συλλογή των βιομετρικών δεδομένων, καθόσον δεν πρόκειται για υποχρέωση αλλά για δυνατότητα.

26. Η Επιτροπή συμμερίζεται την άποψη της Γαλλικής Κυβέρνησης, υπογραμμίζοντας ότι ο αξιωματικός της δικαστικής αστυνομίας διαθέτει «περιθώριο εκτίμησης» όσον αφορά τις δειγματοληψίες στις οποίες προβαίνει. Το θεσμικό όργανο υποστηρίζει ότι οι δειγματοληψίες αυτές δεν είναι «συστηματικές», στο μέτρο που δεν διενεργούνται σε όλα τα πρόσωπα για τα οποία υπάρχουν υπόνοιες ότι έχουν τελέσει αδίκημα, αλλά αποκλειστικώς και μόνον ανάλογα με τις ανάγκες της έρευνας.

[6] Το αιτούν δικαστήριο χρησιμοποιεί τον όρο όχι μόνον στο προδικαστικό ερώτημα, αλλά και στο σκεπτικό της απόφασης περί παραπομπής (βλ. σημείο 16 των παρουσών προτάσεων). Δεν παρέχει όμως καμία εξήγηση όσον αφορά τη χρήση της λέξης αυτής.

27. Από την πλευρά του, ο HW υποστηρίζει ότι, λαμβανομένης υπόψη της πρακτικής των αστυνομικών αρχών, η επίμαχη συλλογή δεδομένων είναι συστηματική [7].

28. Συναφώς, επισημαίνεται ότι το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να αποφαίνεται επί της ερμηνείας εθνικών διατάξεων και να κρίνει αν η ερμηνεία ή η εφαρμογή τους από το εθνικό δικαστήριο είναι ορθή, δεδομένου ότι η αποστολή αυτή υπάγεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα των εθνικών δικαστηρίων [8].

29. Τούτου λεχθέντος, το Δικαστήριο, καλούμενο να δώσει στο εθνικό δικαστήριο χρήσιμη απάντηση, είναι αρμόδιο να του παράσχει στοιχεία βάσει της δικογραφίας της κύριας δίκης καθώς και των γραπτών και προφορικών παρατηρήσεων που του υποβλήθηκαν [9].

30. Έχω επίγνωση του γεγονότος ότι το όριο μεταξύ της παροχής χρήσιμης απάντησης και της ερμηνείας του εθνικού δικαίου μπορεί να είναι λεπτό.

31. Εντούτοις, οφείλω να διευκρινίσω ότι η χρήση των όρων «συστηματική συλλογή» δεδομένων, από το αιτούν δικαστήριο, απορρέει από την απόφαση Ministerstvo na vatreshnite raboti I, από την οποία φαίνεται να απορρέουν τα ερωτήματά του [10].

32. Συγκεκριμένα, από τη σκέψη 113 της απόφασης προκύπτει ότι, κατά το αιτούν δικαστήριο στην υπόθεση εκείνη, το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχεία α′ έως γ′, το άρθρο 8, παράγραφοι 1 και 2, και το άρθρο 10 της οδηγίας 2016/680 απαιτούν οι αρμόδιες αρχές να έχουν *περιθώριο εκτίμησης* κατά τη διαπίστωση της ανάγκης συλλογής βιομετρικών και γενετικών δεδομένων. Κατά το δικαστήριο αυτό, η προβλεπόμενη από την εθνική νομοθεσία συλλογή δεδομένων *διενεργείται υποχρεωτικώς* ως προς όλα τα πρόσωπα που κατηγορούνται για εκ προθέσεως τέλεση αυτεπαγγέλτως διωκόμενων αδικημάτων, χωρίς η νομοθεσία αυτή να απαιτεί να διαπιστώνεται κατά πόσον είναι αναγκαία η συλλογή όλων αυτών των κατηγοριών δεδομένων σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση [11].

33. Επιπλέον, το Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 114 της απόφασης Ministerstvo na vatreshnite raboti I, ότι «το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να νοηθεί υπό την έννοια ότι αφορά, κατ' ουσίαν, το ζήτημα αν το άρθρο 10 της οδηγίας 2016/680, σε συνδυασμό με το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχεία α′ έως γ′, καθώς και με το άρθρο 8, παράγραφοι 1 και 2, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία η οποία προβλέπει τη *συστηματική συλλογή*, *προς τον σκοπό της καταγραφής τους*, βιομετρικών και γενετικών δεδομένων *από κάθε πρόσωπο που κατηγορείται για την εκ προθέσεως τέλεση αυτεπαγγέλτως διωκόμενου αδικήματος*, χωρίς να προβλέπει ότι η αρμόδια αρχή οφείλει να διαπιστώσει και να καταδείξει, αφενός, ότι η συλλογή αυτή είναι αναγκαία για την εκπλήρωση των συγκεκριμένων σκοπών που επιδιώκονται και, αφετέρου, ότι δεν είναι δυνατή η επίτευξη των σκοπών αυτών με τη συλλογή μέρους μόνον των οικείων δεδομένων» [12].

7 Ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ο HW υποστηρίζει ότι, την 1η Ιανουαρίου 2020, τα δακτυλικά αποτυπώματα άνω των 6,5 εκατομμυρίων προσώπων ήταν καταχωρισμένα στον αυτοματοποιημένο φάκελο δακτυλικών αποτυπωμάτων (FAED).

8 Απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 2024, Bezirkshauptmannschaft Landeck (Απόπειρα πρόσβασης σε προσωπικά δεδομένα αποθηκευμένα σε κινητό τηλέφωνο) (C-548/21, στο εξής: απόφαση Bezirkshauptmannschaft Landeck, EU:C:2024:830, σκέψη 53 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

9 Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 28ης Νοεμβρίου 2023, Commune d'Ans (C-148/22, EU:C:2023:924, σκέψη 31).

10 Βλ. σημείο 15 των παρουσών προτάσεων.

11 Το δικαστήριο επισήμανε (σκέψη 78 της απόφασης Ministerstvo na vatreshnite raboti I) ότι «η μεγάλη πλειονότητα των αδικημάτων που προβλέπονται από τον [βουλγαρικό] ποινικό κώδικα τελούνται εκ προθέσεως και σχεδόν όλα τα αδικήματα διώκονται αυτεπαγγέλτως» και ότι, «[σ]ύμφωνα με τους κανόνες της βουλγαρικής ποινικής δικονομίας, κατηγορίες κατά ενός προσώπου απαγγέλλονται εφόσον συγκεντρωθούν επαρκή αποδεικτικά στοιχεία περί της ενοχής του για την τέλεση αυτεπαγγέλτως διωκόμενου αδικήματος».

12 Η υπογράμμιση δική μου.

34. Λαμβανομένων υπόψη των δύο προηγούμενων σημείων των παρουσών προτάσεων καθώς και των παρατηρήσεων των διαδίκων στην υπό κρίση υπόθεση [13], πρέπει να διευκρινιστούν οι έννοιες του «περιθωρίου εκτίμησης» και της «συστηματικής συλλογής» δεδομένων.

35. Όπως προκύπτει από τις σκέψεις 113 και 114 της απόφασης Ministerstvo na vatreshnite raboti I, αφενός, το «περιθώριο εκτίμησης» αφορά την προβλεπόμενη από το εθνικό δίκαιο δυνατότητα της αρμόδιας αρχής να διαπιστώνει και να καταδεικνύει την απόλυτη ανάγκη επεξεργασίας δεδομένων. Αφετέρου, μια συλλογή είναι «συστηματική» όταν διενεργείται υποχρεωτικώς σε κάθε πρόσωπο που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της επίμαχης εθνικής νομοθεσίας.

36. Επομένως, προκειμένου να δοθεί χρήσιμη απάντηση στο αιτούν δικαστήριο, το Δικαστήριο πρέπει αρχικά να καθορίσει αν η επίμαχη εν προκειμένω συλλογή είναι «συστηματική», κατά την έννοια της απόφασης Ministerstvo na vatreshnite raboti I.

37. Διαπιστώνεται ότι ο «συστηματικός» χαρακτήρας της συλλογής βιομετρικών δεδομένων δεν μπορεί να συναχθεί από το άρθρο 55-1 του κώδικα ποινικής δικονομίας. Πράγματι, σύμφωνα με το ίδιο το γράμμα της διάταξης, η αρμόδια αρχή δεν υποχρεούται να προβαίνει στη συλλογή δεδομένων για κάθε πρόσωπο για το οποίο υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι τέλεσε ή αποπειράθηκε να τελέσει αδίκημα. Επιπλέον, το δεύτερο εδάφιο της εν λόγω διάταξης διευκρινίζει ότι η δειγματοληψία διενεργείται σύμφωνα με τους κανόνες που διέπουν τους αστυνομικούς φακέλους και εφόσον τα επίμαχα δεδομένα είναι αναγκαία για την τροφοδότηση των φακέλων και την αναζήτηση πληροφοριών σε αυτούς [14].

38. Τούτου λεχθέντος, όπως καταδεικνύει η συζήτηση μεταξύ των διαδίκων, η διατύπωση του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος, μνημονεύοντας τον «συστηματικό» χαρακτήρα της συλλογής δεδομένων, προκαλεί σύγχυση στο μέτρο που φαίνεται να υπονοεί ότι συλλογή που δεν είναι «συστηματική» είναι σύμφωνη με την οδηγία 2016/680. Ωστόσο, φρονώ ότι τούτο δεν ισχύει. Όπως θα εκθέσω στο πλαίσιο της εξέτασης της ουσίας της υπόθεσης, για να είναι η μη «συστηματική» λήψη βιομετρικών δεδομένων σύμφωνη με τις απαιτήσεις της οδηγίας 2016/680, πρέπει επιπλέον να είναι «απολύτως αναγκαία».

39. Κατά συνέπεια, προτείνω στο Δικαστήριο να αναδιατυπώσει το πρώτο προδικαστικό ερώτημα υπό την έννοια ότι, με αυτό, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 10 της οδηγίας 2016/680, σε συνδυασμό με το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχεία α' έως γ', καθώς και με το άρθρο 8, παράγραφοι 1 και 2 αυτής, αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία η οποία επιτρέπει τη συλλογή βιομετρικών δεδομένων για κάθε πρόσωπο για το οποίο υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι τέλεσε ή αποπειράθηκε να τελέσει αδίκημα.

[13] Βλ. σημεία 25 και 26 των παρουσών προτάσεων.

[14] Μολονότι οι «κανόνες που διέπουν τους αστυνομικούς φακέλους» δεν περιλαμβάνονται στην απόφαση περί παραπομπής, η Γαλλική Κυβέρνηση παρέσχε, ωστόσο, λεπτομερή εξήγηση στις γραπτές παρατηρήσεις της.

2. Επί της ουσίας

α) Γενικές παρατηρήσεις επί του άρθρου 10 της οδηγίας 2016/680, όπως έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο

40. Κατά πρώτον, υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 10 της οδηγίας 2016/680 αποτελεί ειδική διάταξη, η οποία διέπει την επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (στο εξής: ευαίσθητα δεδομένα), μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται τα βιομετρικά δεδομένα [15]. Κατά τη νομολογία, σκοπός του άρθρου 10 της οδηγίας 2016/680 είναι η διασφάλιση αυξημένης προστασίας έναντι της επεξεργασίας τέτοιων δεδομένων, η οποία, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 37 της οδηγίας, λόγω του ιδιαίτερα ευαίσθητου χαρακτήρα των συγκεκριμένων δεδομένων και του πλαισίου εντός του οποίου αυτά υποβάλλονται σε επεξεργασία, ενδέχεται να συνεπάγεται σημαντικούς κινδύνους για τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες, όπως είναι το δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) [16].

41. Κατά δεύτερον, όπως προκύπτει από το ίδιο το γράμμα του άρθρου 10 της οδηγίας 2016/680, η απαίτηση να επιτρέπεται η επεξεργασία τέτοιων δεδομένων «μόνο όταν είναι απολύτως αναγκαί[α]» πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι καθορίζει ενισχυμένες προϋποθέσεις νομιμότητας της επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων, υπό το πρίσμα των προϋποθέσεων που απορρέουν από το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχεία β′ και γ′, και από το άρθρο 8, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής, οι οποίες αναφέρονται μόνον στην «ανάγκη» επεξεργασίας δεδομένων που εμπίπτει, εν γένει, στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας [17].

42. Συγκεκριμένα, αφενός, η χρήση του επιρρήματος «μόνο» πριν από τη φράση «όταν είναι απολύτως αναγκαί[α]» υπογραμμίζει ότι η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων μπορεί να θεωρηθεί «αναγκαία» μόνον σε περιορισμένο αριθμό περιπτώσεων. Αφετέρου, ο «απόλυτος» χαρακτήρας της ανάγκης επεξεργασίας τέτοιων δεδομένων συνεπάγεται ότι η ανάγκη αυτή πρέπει να εκτιμάται κατά τρόπο ιδιαιτέρως αυστηρό [18].

β) Τα κριτήρια για να προσδιοριστεί αν η επεξεργασία είναι απολύτως αναγκαία

43. Επισημαίνω ότι η οδηγία 2016/680 δεν ορίζει την απαίτηση περί «απόλυτης ανάγκης» η οποία προβλέπεται στο άρθρο 10.

44. Εντούτοις, από άλλες διατάξεις της οδηγίας μπορούν να συναχθούν ορισμένες ενδείξεις. Παραδείγματος χάριν, υπό την επιφύλαξη των ενισχυμένων προϋποθέσεων σχετικά με τη νομιμότητα της επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων που προβλέπει η οδηγία, η απαίτηση περί απόλυτης ανάγκης πρέπει να ερμηνεύεται υπό το πρίσμα των αρχών που διατυπώνονται στα άρθρα 4 και 8 της οδηγίας [19].

[15] Μεταξύ των ευαίσθητων δεδομένων που προβλέπονται στο άρθρο 10 της οδηγίας 2016/680 περιλαμβάνονται, ιδίως, τα «βιομετρικ[ά] δεδομέν[α] για την αποκλειστική ταυτοποίηση ενός φυσικού προσώπου».

[16] Απόφαση Ministerstvo na vatreshnite raboti I (σκέψη 116 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[17] Απόφαση Ministerstvo na vatreshnite raboti I (σκέψη 117).

[18] Απόφαση Ministerstvo na vatreshnite raboti I (σκέψη 118).

[19] Απόφαση Ministerstvo na vatreshnite raboti I (σκέψη 121).

45. Τούτο συνεπάγεται, μεταξύ άλλων, την εξέταση της απόλυτης ανάγκης συλλογής ευαίσθητων δεδομένων υπό το πρίσμα των σκοπών και των στόχων της συλλογής αυτής, τηρουμένων των αρχών του περιορισμού των σκοπών και της ελαχιστοποίησης των δεδομένων [20], αρχών εκ των οποίων η τελευταία αποτελεί έκφραση της αρχής της αναλογικότητας [21].

46. Συναφώς, κατά πρώτον, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 26 της οδηγίας 2016/680, η απαίτηση περί ύπαρξης ανάγκης πληρούται όταν ο σκοπός που επιδιώκεται με την επίμαχη επεξεργασία δεδομένων δεν μπορεί εύλογα να επιτευχθεί κατά τρόπο εξίσου αποτελεσματικό με άλλα μέσα τα οποία θίγουν λιγότερο τα θεμελιώδη δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων, ιδίως τα δικαιώματα στον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη. Ειδικότερα, λαμβανομένης υπόψη της αυξημένης προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων, ο υπεύθυνος της επεξεργασίας αυτής πρέπει να βεβαιωθεί ότι ο εν λόγω σκοπός δεν μπορεί να επιτευχθεί με τη χρήση άλλων κατηγοριών δεδομένων πέραν εκείνων που απαριθμούνται στο άρθρο 10 της οδηγίας [22].

47. Κατά δεύτερον, λαμβανομένων υπόψη των σημαντικών κινδύνων που ενέχει η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων, ιδίως στο πλαίσιο των καθηκόντων των αρμόδιων αρχών για τους σκοπούς που καθορίζονται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2016/680, η απαίτηση περί «απόλυτης ανάγκης» συνεπάγεται ότι πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ιδιαίτερη σημασία του σκοπού τον οποίο επιδιώκει η επεξεργασία αυτή. Μια τέτοια σημασία μπορεί να εκτιμηθεί, μεταξύ άλλων, σε συνάρτηση με την ίδια τη φύση του επιδιωκόμενου σκοπού, ιδίως δε με το γεγονός ότι η επεξεργασία εξυπηρετεί συγκεκριμένο σκοπό που σχετίζεται με την πρόληψη ποινικών αδικημάτων ή απειλών κατά της δημόσιας ασφάλειας που έχουν ορισμένη σοβαρότητα, την καταστολή τέτοιων αδικημάτων ή την προστασία από τέτοιες απειλές, καθώς και υπό το πρίσμα των ειδικών περιστάσεων υπό τις οποίες πραγματοποιείται η επεξεργασία αυτή [23].

48. Κατά τρίτον, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η «απόλυτη ανάγκη» επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων μπορεί να προσδιοριστεί μόνον βάσει του συνόλου των κρίσιμων στοιχείων, όπως είναι, μεταξύ άλλων, η φύση και η σοβαρότητα του αδικήματος του οποίου το υποκείμενο των δεδομένων είναι ύποπτο τέλεσης στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας της κύριας δίκης, οι ειδικές περιστάσεις του αδικήματος αυτού, η ενδεχόμενη σύνδεση του εν λόγω αδικήματος με άλλες εκκρεμείς διαδικασίες, το ποινικό του μητρώο ή το ατομικό προφίλ του οικείου προσώπου [24].

49. Όσον αφορά τη σοβαρότητα του αδικήματος, επισημαίνω ότι πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαιτερότητες των καθηκόντων των αστυνομικών αρχών. Όπως υπογράμμισε το Δικαστήριο στην απόφαση Bezirkshauptmannschaft Landeck, εάν γινόταν δεκτό ότι μόνον η καταπολέμηση της *σοβαρής εγκληματικότητας* μπορεί να δικαιολογήσει την πρόσβαση σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, θα περιορίζονταν οι εξουσίες έρευνας των αρμόδιων αρχών, κατά την έννοια της οδηγίας 2016/680, όσον αφορά τα *ποινικά αδικήματα εν γένει*. Κατά το Δικαστήριο, τούτο θα αύξανε τον κίνδυνο ατιμωρησίας για τέτοια αδικήματα, λαμβανομένης υπόψη της σημασίας που ενδέχεται να έχουν τα δεδομένα αυτά για τις ποινικές έρευνες. Επομένως, ένας τέτοιος περιορισμός θα παρέβλεπε την ιδιαίτερη φύση των καθηκόντων που

[20] Πρβλ. απόφαση Ministerstvo na vatreshnite raboti I (σκέψεις 122 έως 125).

[21] Βλ. απόφαση της 30ής Ιανουαρίου 2024, Direktor na Glavna direktsia «Natsionalna politsia» pri MVR – Sofia (C-118/22, EU:C:2024:97, σκέψη 41 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[22] Απόφαση Ministerstvo na vatreshnite raboti I (σκέψη 126).

[23] Απόφαση Ministerstvo na vatreshnite raboti I (σκέψη 127).

[24] Απόφαση Ministerstvo na vatreshnite raboti I (σκέψη 132).

ασκούν οι εν λόγω αρχές για τους σκοπούς που καθορίζονται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας, όπως τονίζεται στις αιτιολογικές της σκέψεις 10 και 11 αυτής, και θα υπονόμευσε τον επιδιωκόμενο με την οδηγία σκοπό της εγκαθίδρυσης ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης εντός της Ένωσης [25].

50. Επομένως, κατ' αρχήν, το γεγονός ότι ένα αδίκημα δεν χαρακτηρίζεται ως «σοβαρό» δεν δικαιολογεί, αφ' εαυτού, τον αποκλεισμό της απόλυτης ανάγκης συλλογής βιομετρικών δεδομένων. Πράγματι, ανάλογα με τη φύση του αδικήματος και όχι με τη σοβαρότητά του, μπορεί να είναι αναγκαία η συλλογή αυτού του είδους δεδομένων για τη διαπίστωση του αδικήματος ή για την ταυτοποίηση του αυτουργού του.

51. Αν, αντιθέτως, η απόλυτη ανάγκη συλλογής βιομετρικών δεδομένων δεν στηρίζεται στη φύση του αδικήματος, πρέπει να στηρίζεται σε άλλα στοιχεία.

γ) Η σχέση με την επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης συλλογή δεδομένων

1) Οι στόχοι της συλλογής δεδομένων

52. Η Γαλλική Κυβέρνηση επισήμανε, στις γραπτές παρατηρήσεις της, ότι οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης ενέργειες σήμανσης έχουν ως αντικείμενο, μεταξύ άλλων, τη σύγκριση των αποτυπωμάτων με τα ίχνη που συλλέχθηκαν κατά την εν εξελίξει έρευνα, την ταυτοποίηση του προσώπου εις βάρος του οποίου στρέφεται η εν εξελίξει έρευνα, προκειμένου να αποφευχθεί ο κίνδυνος ομωνυμίας ή υποκλοπής ταυτότητας, ή ακόμη την ταυτοποίηση του προσώπου στο πλαίσιο συσχετισμών με άλλες, εν εξελίξει ή μελλοντικές, διαδικασίες, για παράδειγμα, προκειμένου να καταστεί δυνατή η σύγκριση αποτυπωμάτων με τα ίχνη που συλλέγονται στο πλαίσιο άλλων ερευνών [26].

53. Οι στόχοι αυτοί συνδέονται, αφενός, με τη χρήση των δεδομένων που συλλέγονται στο πλαίσιο συγκεκριμένης ποινικής διαδικασίας και, αφετέρου, με την επεξεργασία για άλλες διαδικασίες. Η ανάγκη τέτοιας επεξεργασίας προκύπτει ρητώς από την αιτιολογική σκέψη 27 της οδηγίας 2016/680 [27].

54. Επομένως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η συλλογή βιομετρικών δεδομένων έχει σημασία και είναι κατάλληλη υπό το πρίσμα των στόχων που έχουν τεθεί [28]. Ωστόσο, η ανάγκη διενέργειάς της εξαρτάται, ιδίως, από το πεδίο εφαρμογής της, όπως προσδιορίζεται από την εφαρμοστέα νομοθεσία.

[25] Απόφαση Bezirkshauptmannschaft Landeck (σκέψη 97).

[26] Επισημαίνω ότι η οδηγία 2016/680 χρησιμοποιεί τους όρους «σκοποί» (ιδίως στο άρθρο 1, παράγραφος 1, στο άρθρο 4, παράγραφος 1, και στο άρθρο 8) και «στόχοι» (στο άρθρο 8, παράγραφος 2). Όπως παρατήρησε ο γενικός εισαγγελέας G. Pitruzzella στις προτάσεις του στην υπόθεση Ministerstvo na vatreshnite raboti I (EU:C:2022:507, σημείο 56), η διάκριση μεταξύ «στόχων» και «σκοπών» δεν είναι προφανής. Τούτου λεχθέντος, οι σκοποί της συλλογής είναι, κατά τη γνώμη του, οι προβλεπόμενοι στο άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας [πρβλ., επίσης, απόφαση της 8ης Δεκεμβρίου 2022, Inspektor v Inspektorata kam Visshia sadeben savet (Σκοποί της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα – Ποινική έρευνα) (C-180/21, EU:C:2022:967, σκέψεις 43 και 44)]. Όσον αφορά τους στόχους, που μνημονεύονται στο άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας, αυτοί είναι πιο συγκεκριμένοι και πρέπει να διευκρινίζονται από την εθνική νομοθεσία που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας.

[27] Βλ., επίσης, απόφαση της 8ης Δεκεμβρίου 2022, Inspektor v Inspektorata kam Visshia sadeben savet (Σκοποί της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα – Ποινική έρευνα) (C-180/21, EU:C:2022:967, σκέψη 55).

[28] Βλ., όσον αφορά την επεξεργασία βιομετρικών δεδομένων στο πλαίσιο άλλων διαδικασιών, απόφαση της 30ής Ιανουαρίου 2024, Direktor na Glavna direktsia «Natsionalna politsia» pri MVR – Sofia (C-118/22, EU:C:2024:97, σκέψη 56).

2) Το πεδίο εφαρμογής της συλλογής δεδομένων

55. Όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής και από τις παρατηρήσεις της Γαλλικής Κυβέρνησης, υπάρχει διαφωνία ως προς το πεδίο εφαρμογής της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης συλλογής. Κατά το αιτούν δικαστήριο, οι αξιωματικοί της δικαστικής αστυνομίας μπορούν να συλλέγουν βιομετρικά δεδομένα κάθε προσώπου εις βάρος του οποίου υπάρχουν «βάσιμες υπόνοιες ότι τέλεσε ή αποπειράθηκε να τελέσει αδίκημα» [29]. Αντιθέτως, κατά τη Γαλλική Κυβέρνηση, η εν λόγω συλλογή δεδομένων μπορεί να αφορά, αφενός, τα πρόσωπα κατά των οποίων δεν συντρέχουν απλές υπόνοιες, αλλά σοβαρές ή συγκλίνουσες ενδείξεις που καθιστούν πιθανή τη συμμετοχή τους, ως αυτουργών ή συνεργών, στην τέλεση κακουργήματος ή πλημμελήματος που τιμωρείται με ποινή φυλάκισης και, αφετέρου, τα πρόσωπα των οποίων είναι απαραίτητη η μετά βεβαιότητας ταυτοποίηση [30].

56. Η διαφωνία αυτή με οδηγεί στην εξέταση δύο πτυχών της επίμαχης εθνικής νομοθεσίας: του σταδίου της διαδικασίας κατά το οποίο διενεργείται η συλλογή (εν προκειμένω, χωρίς να έχουν απαγγελθεί επισήμως κατηγορίες στο υποκείμενο των δεδομένων) και του εύρους της συλλογής αυτής.

57. Κατά πρώτον, όσον αφορά το στάδιο της διαδικασίας, είμαι της γνώμης ότι οι στόχοι της συλλογής βιομετρικών δεδομένων συνεπάγονται ότι η συλλογή μπορεί να διενεργηθεί σε πρώιμο στάδιο της ποινικής έρευνας. Ο περιορισμός της δυνατότητας αυτής στο στάδιο της απαγγελίας κατηγοριών κατά του υποκειμένου των δεδομένων θα αντέβαινε σε ορισμένους από τους σκοπούς του άρθρου 1 της οδηγίας 2016/680.

58. Στην πραγματικότητα, όπως υπογράμμισε το Δικαστήριο στην απόφαση Ministerstvo na vatreshnite raboti I, εφόσον υφίστανται σοβαροί λόγοι να θεωρηθεί ότι το εν λόγω πρόσωπο διέπραξε ποινικό αδίκημα, οι οποίοι δικαιολογούν την απαγγελία κατηγορίας, όπερ προϋποθέτει ότι έχουν ήδη συλλεγεί επαρκείς αποδείξεις για την εμπλοκή του προσώπου αυτού στο αδίκημα, ενδέχεται, σε ορισμένες περιπτώσεις, η συλλογή των βιομετρικών δεδομένων να μην ανταποκρίνεται σε καμία συγκεκριμένη ανάγκη για τους σκοπούς της εκκρεμούς ποινικής διαδικασίας [31].

59. Επισημαίνω επίσης ότι η ποινική νομοθεσία υπάγεται στην αρμοδιότητα των κρατών μελών [32]. Ειδικότερα, τα διάφορα στάδια της ποινικής διαδικασίας, καθώς και τα δικαιώματα και οι εγγυήσεις που συνδέονται με αυτήν για το υποκείμενο των δεδομένων, μπορεί να διαφέρουν ανάλογα με το κράτος μέλος. Επομένως, το στοιχείο αυτό δεν μπορεί να είναι καθοριστικό για την ερμηνεία του άρθρου 10 της οδηγίας 2016/680.

60. Η ερμηνεία αυτή δεν αναιρείται από το άρθρο 6 της οδηγίας 2016/680. Πράγματι, η διάταξη αυτή καθιερώνει την υποχρέωση να γίνεται διάκριση, κατά περίπτωση και στο μέτρο του δυνατού, μεταξύ των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των διαφόρων κατηγοριών υποκειμένων των δεδομένων, κατά τρόπον ώστε αυτά να μην υφίστανται αδιακρίτως τον ίδιο βαθμό επέμβασης

[29] Βλ. σημείο 16 των παρουσών προτάσεων.

[30] Η Γαλλική Κυβέρνηση στηρίζεται σε διατάξεις του γαλλικού δικαίου οι οποίες δεν περιλαμβάνονται στην απόφαση περί παραπομπής, αλλά φαίνεται να αφορούν τους «κανόνες που διέπουν τους φακέλους», οι οποίοι μνημονεύονται στο δεύτερο εδάφιο του άρθρου 55-1 του κώδικα ποινικής δικονομίας (βλ. υποσημείωση 14 των παρουσών προτάσεων).

[31] Απόφαση Ministerstvo na vatreshnite raboti I (σκέψη 131).

[32] Απόφαση της 8ης Ιουλίου 2010, Sjöberg και Gerdin (C-447/08 και C-448/08, EU:C:2010:415, σκέψη 49).

στο θεμελιώδες δικαίωμά τους στην προστασία των δεδομένων τους προσωπικού χαρακτήρα [33]. Αντιθέτως, η διάταξη δεν αποσκοπεί στον καθορισμό των κατηγοριών προσώπων των οποίων τα δεδομένα μπορούν να συλλέγονται [34].

61. Κατά δεύτερον, όσον αφορά το εύρος της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης συλλογής βιομετρικών δεδομένων, υπενθυμίζω ότι, στο πλαίσιο της προδικαστικής διαδικασίας, το Δικαστήριο μπορεί μόνον να καθορίσει τις απορρέουσες από το δίκαιο της Ένωσης προϋποθέσεις τις οποίες το εθνικό δίκαιο οφείλει να τηρεί, ο δε καθορισμός των εφαρμοστέων διατάξεων του εσωτερικού δικαίου καθώς και η ερμηνεία τους υπάγονται στην αποκλειστική αρμοδιότητα των εθνικών δικαστηρίων [35].

62. Εν πάση περιπτώσει, είμαι της γνώμης ότι ακόμη και το πεδίο εφαρμογής της νομοθεσίας σχετικά με τη συλλογή βιομετρικών δεδομένων το οποίο μνημονεύει η Γαλλική Κυβέρνηση, μολονότι περιορίζεται στα αδικήματα που τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης, έχει ευρύ περιεχόμενο [36], γεγονός που επιτρέπει, μεταξύ άλλων, τη συλλογή των δεδομένων κάθε προσώπου του οποίου η μετά βεβαιότητας ταυτοποίηση είναι αναγκαία, τούτο δε ανεξαρτήτως της φύσης και της σοβαρότητας του επίμαχου αδικήματος.

3) Η υποχρέωση της αρμόδιας αρχής να εκτιμά την απόλυτη ανάγκη συλλογής δεδομένων

63. Παρά το ευρύ αυτό περιεχόμενο, σε αντίθεση προς την επίμαχη βουλγαρική νομοθεσία στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Ministerstvo na vatreshnite raboti I, από τη γαλλική νομοθεσία προκύπτει ότι οι αστυνομικές αρχές δεν υποχρεούνται να συλλέγουν δεδομένα για κάθε πρόσωπο που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της νομοθεσίας αυτής και ότι η συλλογή υπόκειται, αντιθέτως, στην κατά περίπτωση εκτίμηση των αρχών [37].

64. Προκειμένου όμως αυτό το περιθώριο εκτίμησης να είναι συμβατό με τις απαιτήσεις της οδηγίας 2016/680, η γαλλική νομοθεσία πρέπει να προβλέπει την υποχρέωση των αρμόδιων αρχών να αξιολογούν την απόλυτη ανάγκη συλλογής των βιομετρικών δεδομένων των υποκειμένων των δεδομένων [38].

65. Πράγματι, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι εναπόκειται μόνον στις αρμόδιες αρχές να βεβαιώνονται για την τήρηση του κριτηρίου αυτού [39].

[33] Πρβλ. αποφάσεις Ministerstvo na vatreshnite raboti I (σκέψη 83) και Bezirkshauptmannschaft Landeck (σκέψη 100).

[34] Πρβλ. απόφαση Ministerstvo na vatreshnite raboti I (σκέψη 84).

[35] Αποφάσεις της 16ης Μαρτίου 1978, Oehlschläger (104/77, EU:C:1978:69, σκέψη 4), και της 7ης Νοεμβρίου 2024, ERB New Europe Funding II (C-178/23, EU:C:2024:943, σκέψη 21 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[36] Πρβλ. απόφαση του ΕΔΔΑ της 18ης Απριλίου 2013, M.K. κατά Γαλλίας (CE:ECHR:2013:0418JUD001952209, § 41). Η επίμαχη στην υπόθεση εκείνη γαλλική νομοθεσία αντιστοιχεί στο άρθρο R. 40-38-2, παράγραφος 3, του κώδικα ποινικής δικονομίας, το οποίο είναι κρίσιμο, κατά τη Γαλλική Κυβέρνηση, για τους σκοπούς της υπό κρίση υπόθεσης (βλ. υποσημείωση 14 των παρουσών προτάσεων).

[37] Βλ. σημείο 37 των παρουσών προτάσεων. Βλ., επίσης, προτάσεις του γενικού εισαγγελέα J. Richard de la Tour στην υπόθεση Policejní prezidium (Αποθήκευση βιομετρικών και γενετικών δεδομένων) (C-57/23, EU:C:2025:132, σημείο 43), στο πλαίσιο των οποίων συνέκρινε την επίμαχη στην υπόθεση εκείνη τσεχική νομοθεσία, η οποία προβλέπει ότι οι αστυνομικές αρχές έχουν μόνον τη δυνατότητα να προβούν σε δειγματοληψία, με την επίμαχη βουλγαρική ρύθμιση στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Ministerstvo na vatreshnite raboti I.

[38] Βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα J. Richard de la Tour στην υπόθεση Policejní prezidium (Αποθήκευση βιομετρικών και γενετικών δεδομένων) (C-57/23, EU:C:2025:132, σημείο 44). Αντίθετα προς τη γαλλική νομοθεσία που αφορά η υπό κρίση υπόθεση (βλ. σημεία 66 και 67 των παρουσών προτάσεων), ο γενικός εισαγγελέας J. Richard de la Tour επισήμανε ότι η τσεχική νομοθεσία δεν προβλέπει υποχρέωση των αρμόδιων αρχών να εκτιμούν την απόλυτη ανάγκη συλλογής των βιομετρικών δεδομένων των υποκειμένων των δεδομένων.

[39] Βλ. απόφαση της 28ης Νοεμβρίου 2024, Ministerstvo na vatreshnite raboti (Καταγραφή βιομετρικών και γενετικών δεδομένων II) (C-80/23, στο εξής: απόφαση Ministerstvo na vatreshnite raboti II, EU:C:2024:991, σκέψη 57).

66. Εν προκειμένω, από τις παρατηρήσεις της Γαλλικής Κυβέρνησης προκύπτει ότι τα άρθρα 6 και 88 του νόμου 78-17 της 6ης Ιανουαρίου 1978, περί πληροφορικής, αρχείων και ελευθεριών [40], μεταφέρουν στο εσωτερικό δίκαιο το άρθρο 10 της οδηγίας 2016/680, επαναλαμβάνοντας ρητώς το κριτήριο της απόλυτης ανάγκης που προβλέπεται στην οδηγία. Η εν λόγω κυβέρνηση προσθέτει ότι η συλλογή των βιομετρικών δεδομένων βάσει του άρθρου 55-1 του κώδικα ποινικής δικονομίας δεν μπορεί να παραβαίνει αυτές τις νομοθετικές διατάξεις.

67. Στην περίπτωση αυτή, το εθνικό νομικό πλαίσιο θα μπορούσε να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι υποχρεώνει την αρμόδια αρχή να αξιολογεί την «απόλυτη ανάγκη» διενέργειας της συλλογής στην οποία προβαίνει.

68. Εντούτοις, λαμβανομένου υπόψη του διαχωρισμού των καθηκόντων μεταξύ του Δικαστηρίου και του αιτούντος δικαστηρίου, στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να βεβαιωθεί ότι τούτο πράγματι συμβαίνει, ιδίως τηρώντας την υποχρέωση που υπέχει να ερμηνεύει το εθνικό δίκαιο, στο μέτρο του δυνατού, σύμφωνα με το γράμμα και τον σκοπό της οδηγίας 2016/680 [41].

69. Λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων της διαφοράς της κύριας δίκης σχετικά με τη συλλογή των βιομετρικών δεδομένων προσώπου που τελεί υπό προσωρινή κράτηση για διοργάνωση και συμμετοχή σε μη δηλωθείσα διαδήλωση, το αιτούν δικαστήριο πρέπει επίσης να βεβαιωθεί ότι η εφαρμογή του νόμου από την αρμόδια αρχή παραμένει συμβατή με τις απαιτήσεις της οδηγίας 2016/680 [42].

70. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, προτείνω να δοθεί στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα η απάντηση ότι το άρθρο 10 της οδηγίας 2016/680, σε συνδυασμό με το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχεία α′ έως γ′, καθώς και με το άρθρο 8, παράγραφοι 1 και 2, αυτής, έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία η οποία επιτρέπει τη συλλογή βιομετρικών δεδομένων για κάθε πρόσωπο για το οποίο υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι τέλεσε ή αποπειράθηκε να τελέσει αδίκημα, υπό την προϋπόθεση ότι η νομοθεσία αυτή προβλέπει την υποχρέωση της αρμόδιας αρχής να αξιολογεί την απόλυτη ανάγκη διενέργειας κάθε συλλογής.

Β. Επί του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος

71. Με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ’ ουσίαν, να διευκρινιστεί αν η αρμόδια αρχή υποχρεούται να αιτιολογεί την απόφαση περί συλλογής βιομετρικών δεδομένων, υπό το πρίσμα της απαίτησης περί απόλυτης ανάγκης που απορρέει από το άρθρο 10 της οδηγίας 2016/680.

72. Κατά τη γνώμη μου, η υποχρέωση αυτή απορρέει από τις αποφάσεις Ministerstvo na vatreshnite raboti II και Bezirkshauptmannschaft Landeck και δεν βλέπω λόγο απόκλισης από τη νομολογία αυτή.

[40] Οι διατάξεις αυτές θεσπίστηκαν με την πράξη νομοθετικού περιεχομένου 2018-1125, της 12ης Δεκεμβρίου 2018 (άρθρο 1). Επισημαίνω, ωστόσο, ότι οι εν λόγω διατάξεις δεν παρατίθενται στην απόφαση περί παραπομπής.

[41] Αποφάσεις της 10ης Απριλίου 1984, von Colson και Kamann (14/83, EU:C:1984:153, σκέψη 26), και της 30ής Απριλίου 2025, Nastolo (C-370/24, EU:C:2025:300, σκέψη 43 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Βλ. επίσης, όσον αφορά την οδηγία 2016/680, απόφαση Ministerstvo na vatreshnite raboti I (σκέψη 133).

[42] Πρβλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα J. Richard de la Tour στην υπόθεση Ministerstvo na vatreshnite raboti (Καταγραφή βιομετρικών και γενετικών δεδομένων II) (C-80/23, EU:C:2024:513, σημείο 49). Βλ. επίσης, όσον αφορά τις προϋποθέσεις εφαρμογής και την αποτελεσματική εφαρμογή των διατάξεων του εσωτερικού δικαίου, απόφαση της 23ης Απριλίου 2009, Αγγελιδάκη κ.λπ. (C-378/07 έως C-380/07, EU:C:2009:250, σκέψη 164 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

73. Στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Ministerstvo na vatreshnite raboti II, το ζήτημα που τέθηκε ήταν αν, οσάκις η εθνική νομοθεσία δεν προβλέπει την υποχρέωση της αρμόδιας αρχής να διαπιστώνει και να καταδεικνύει την απόλυτη ανάγκη συλλογής ευαίσθητων δεδομένων, σύμφωνα με το άρθρο 10 της οδηγίας 2016/680, η τήρηση της εν λόγω υποχρέωσης μπορεί να διασφαλίζεται από το δικαστήριο στο οποίο απευθύνεται η αρμόδια αρχή προς τον σκοπό της μέσω καταναγκασμού διενέργειας της συλλογής των δεδομένων [43].

74. Απαντώντας, το Δικαστήριο έκρινε ότι, ελλείψει υποχρέωσης της αρμόδιας βάσει του εθνικού δικαίου αρχής να αξιολογεί την «απόλυτη ανάγκη» πραγματοποίησης της επεξεργασίας την οποία διενήργησε ή προτίθεται να διενεργήσει, δικαστήριο το οποίο επιλαμβάνεται προκειμένου να αποφανθεί επί μιας τέτοιας επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην οποία προέβη η αρμόδια αρχή δεν μπορεί να διασφαλίσει, αντί της αρχής αυτής, την τήρηση της υποχρέωσης που υπέχει η εν λόγω αρχή από το άρθρο 10 της οδηγίας 2016/680 [44].

75. Μολονότι το Δικαστήριο δεν μνημόνευσε ρητώς την υποχρέωση αιτιολόγησης, η υποχρέωση απορρέει, κατά τη γνώμη μου, από την εν λόγω απόφαση.

76. Κατά πρώτον, σύμφωνα με το άρθρο 54 της οδηγίας 2016/680, το οποίο αποτελεί έκφραση του άρθρου 47 του Χάρτη, τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι τα υποκείμενα των δεδομένων έχουν δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προσφυγής εάν θεωρούν ότι τα δικαιώματά τους που απορρέουν από διατάξεις που θεσπίζονται δυνάμει της παρούσας οδηγίας παραβιάστηκαν ως αποτέλεσμα της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τα αφορούν κατά παράβαση των διατάξεων αυτών.

77. Κατά δεύτερον, όπως προκύπτει από τη νομολογία, το δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προσφυγής, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 47 του Χάρτη, προϋποθέτει, κατ' αρχήν, ότι ο ενδιαφερόμενος είναι σε θέση να γνωρίζει το αιτιολογικό της απόφασης που τον αφορά, είτε επειδή έχει διαβάσει την ίδια την απόφαση είτε επειδή του έχει γνωστοποιηθεί το αιτιολογικό αυτό, προκειμένου να του παρασχεθεί η δυνατότητα να υπερασπιστεί τα δικαιώματά του υπό τις καλύτερες δυνατές συνθήκες και να αποφασίσει, έχοντας γνώση όλων των στοιχείων, αν είναι σκόπιμο να προσφύγει στον αρμόδιο δικαστή, καθώς και να παρασχεθεί πλήρως στον συγκεκριμένο δικαστή η δυνατότητα άσκησης του ελέγχου νομιμότητας της απόφασης αυτής [45].

78. Τούτο προϋποθέτει κατ' ανάγκην, στο μέτρο που το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι ένα δικαστήριο δεν μπορεί να υποκαταστήσει την αρμόδια αρχή κατά την εξέταση της απόλυτης ανάγκης συλλογής δεδομένων, το δικαίωμα σε μεταγενέστερη αξιολόγηση της εξέτασης αυτής από δικαστήριο.

79. Μολονότι το ως άνω δικαίωμα δεν αποτελεί απόλυτο προνόμιο και, σύμφωνα με το άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη, μολονότι επιτρέπεται η επιβολή περιορισμών στην άσκησή του, τούτο είναι δυνατό υπό την προϋπόθεση, πρώτον, ότι οι περιορισμοί προβλέπονται από τον νόμο, δεύτερον, ότι σέβονται το βασικό περιεχόμενο των οικείων δικαιωμάτων και ελευθεριών και,

[43] Απόφαση Ministerstvo na vatreshnite raboti II (σκέψη 52).

[44] Απόφαση Ministerstvo na vatreshnite raboti II (σκέψη 57).

[45] Απόφαση της 8ης Μαΐου 2019, PI (C-230/18, EU:C:2019:383, σκέψη 78 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Βλ., επίσης, απόφαση Bezirkshauptmannschaft Landeck (σκέψη 118).

τρίτον, ότι, τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας, είναι αναγκαίοι και ανταποκρίνονται πραγματικά σε σκοπούς γενικού συμφέροντος που αναγνωρίζει η Ένωση ή στην ανάγκη προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών των τρίτων [46].

80. Οι κυβερνήσεις που παρέστησαν στην επ' ακροατηρίου συζήτηση υποστήριξαν ότι η επιβολή στις αρμόδιες αρχές της υποχρέωσης αιτιολόγησης κάθε απόφασης που λαμβάνεται δυνάμει του άρθρου 10 της οδηγίας 2016/680 θα επηρέαζε την ομαλή διεξαγωγή των ποινικών ερευνών και την καταπολέμηση της εγκληματικότητας. Ακόμη και αν πρόκειται για σκοπούς γενικού συμφέροντος, εκτιμώ ότι ο περιορισμός του επίμαχου δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας δεν εντοπίζεται εντός των ορίων του απολύτως αναγκαίου.

81. Κατά πρώτον, στο μέτρο που η επίμαχη συλλογή δεδομένων δεν είναι συστηματική, φρονώ ότι η υποχρέωση αιτιολόγησης δεν συνιστά υπερβολικά επαχθές βάρος για τις αρμόδιες αρχές. Επιπλέον, εφόσον οι αρμόδιες αρχές πρέπει να διαθέτουν ορισμένο περιθώριο εκτίμησης για την επίτευξη των σκοπών του άρθρου 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2016/680, η υποχρέωση αιτιολόγησης των αποφάσεών τους, την οποία προβλέπει το άρθρο 10 της οδηγίας, είναι κατά μείζονα λόγο ουσιώδης.

82. Κατά δεύτερον, όπως επισήμανε, εν συνόψει, το Δικαστήριο στην απόφαση Bezirkshauptmannschaft Landeck, το άρθρο 13, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 2016/680, σε συνδυασμό με το άρθρο 54 αυτής, επιβάλλει υποχρέωση πληροφόρησης του υποκειμένου των δεδομένων. Μολονότι το άρθρο 13, παράγραφος 3, της οδηγίας επιτρέπει στα κράτη μέλη να λαμβάνουν νομοθετικά μέτρα για την καθυστέρηση, τον περιορισμό ή ακόμη και την κατάργηση της παροχής πληροφοριών στο υποκείμενο των δεδομένων, εθνική ρύθμιση η οποία αποκλείει, γενικώς, κάθε δικαίωμα πληροφόρησης δεν συνάδει με το δίκαιο της Ένωσης [47].

83. Συναφώς, απαντώντας σε ερώτηση του Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Γαλλική και η Τσεχική Κυβέρνηση υποστήριξαν ότι η απόφαση Bezirkshauptmannschaft Landeck δεν έχει εφαρμογή στην υπό κρίση υπόθεση, διότι η απόφαση αυτή αφορά τον προηγούμενο έλεγχο, από δικαστή ή ανεξάρτητη διοικητική αρχή, της πρόσβασης των αστυνομικών αρχών στα δεδομένα που περιέχονται στο κινητό τηλέφωνο του υποκειμένου των δεδομένων.

84. Εντούτοις, διατηρώ αμφιβολίες ως προς τη λυσιτέλεια των επιχειρημάτων αυτών. Κατ' αρχάς, κατά τη γνώμη μου, η υποχρέωση αιτιολόγησης είναι κατά μείζονα λόγο αναγκαία όταν η συλλογή δεδομένων δεν υπόκειται σε προηγούμενο έλεγχο. Περαιτέρω, επισημαίνω ότι, ενώ ένα κινητό τηλέφωνο μπορεί, προφανώς, να περιλαμβάνει ευαίσθητα δεδομένα, κατά την έννοια του άρθρου 10 της οδηγίας 2016/680 [48], η απόφαση Bezirkshauptmannschaft Landeck δεν αφορά, ειδικώς, αυτό το είδος δεδομένων. Επομένως, η υποχρέωση αιτιολόγησης που απορρέει από την απόφαση αυτή ισχύει κατά μείζονα λόγο στις περιστάσεις της υπό κρίση υπόθεσης, όσον αφορά τη συλλογή ευαίσθητων δεδομένων.

85. Τέλος, όπως ορθώς επισήμανε η Επιτροπή απαντώντας στην ίδια ερώτηση του Δικαστηρίου, από το άρθρο 4, παράγραφος 4, της οδηγίας 2016/680 προκύπτει ότι η αρμόδια αρχή πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξει, μεταξύ άλλων, την ανάγκη διενέργειας της επεξεργασίας δεδομένων στην οποία προβαίνει. Αυτή η αρχή της λογοδοσίας, η οποία προβλέπεται επίσης στο άρθρο 5,

[46] Απόφαση Bezirkshauptmannschaft Landeck (σκέψη 119 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Πρβλ., επίσης, αιτιολογική σκέψη 104 της οδηγίας 2016/680.

[47] Απόφαση Bezirkshauptmannschaft Landeck (σκέψεις 120-121 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[48] Απόφαση Bezirkshauptmannschaft Landeck (σκέψη 94).

παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679[49], πρέπει να ερμηνεύεται υπό το πρίσμα του άρθρου 54 της οδηγίας. Επομένως, η υποχρέωση αιτιολόγησης απορρέει από τη γενική οικονομία της οδηγίας.

86. Κατά τρίτον, όπως προκύπτει από πάγια νομολογία, η έκταση της υποχρέωσης αιτιολόγησης εξαρτάται από τις ειδικές περιστάσεις κάθε περίπτωσης[50]. Ενώ μια λεπτομερέστερη αιτιολογία μπορεί να είναι απαραίτητη, ιδίως, για ήσσονος σημασίας αδικήματα, μπορεί να είναι συνοπτική στην περίπτωση σοβαρών εγκλημάτων. Επιπλέον, όσον αφορά αδικήματα για τα οποία είναι σαφώς απαραίτητο να ταυτοποιηθεί ο αυτουργός, όπως η διάρρηξη, δεν αποκλείω η απόλυτη ανάγκη συλλογής βιομετρικών δεδομένων να μπορεί να συναχθεί από το σύνολο των στοιχείων της δικογραφίας. Πράγματι, το υποκείμενο των δεδομένων μπορεί ευχερώς να κατανοήσει τους λόγους αυτής της επέμβασης στα δικαιώματά του για σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και για προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

87. Αντιθέτως, ο λόγος για τον οποίο η συλλογή των βιομετρικών δεδομένων προσώπου για το οποίο υπάρχουν υπόνοιες ότι μετέσχε σε μη δηλωθείσα διαδήλωση είναι απολύτως αναγκαία, ιδίως όταν δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ως προς την ταυτότητά του, δεν είναι σαφής, τουλάχιστον για τους σκοπούς της συγκεκριμένης διαδικασίας. Επομένως, σε μια τέτοια περίπτωση, η αρμόδια αρχή πρέπει να αιτιολογεί προσηκόντως την απόφασή της, ώστε το υποκείμενο των δεδομένων να μπορεί να κατανοήσει τους λόγους της συλλογής, χωρίς να αρκεί, κατ' αρχήν, η απλή παραπομπή στο σύνολο των στοιχείων της δικογραφίας[51].

88. Κατά συνέπεια, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα προτείνω να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 10 της οδηγίας 2016/680, σε συνδυασμό με το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχεία α′ έως γ′, καθώς και με το άρθρο 8, παράγραφοι 1 και 2, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία η οποία δεν προβλέπει υποχρέωση της αρμόδιας αρχής να αιτιολογεί προσηκόντως, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, τον λόγο για τον οποίο οι ενέργειες σήμανσης συνιστούν απόλυτη ανάγκη.

Γ. Επί του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος

1. Επί του παραδεκτού

89. Με το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 10 της οδηγίας 2016/680, σε συνδυασμό με το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχεία α′ έως γ′, καθώς και με το άρθρο 8, παράγραφοι 1 και 2 αυτής, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία που επιτρέπει την άσκηση αυτοτελούς ποινικής δίωξης και την αυτοτελή καταδίκη προσώπου το οποίο αρνήθηκε να υποβληθεί σε ενέργειες σήμανσης, ακόμη και αν το πρόσωπο αυτό δεν έχει διωχθεί ή καταδικαστεί για το αδίκημα επί του οποίου στηρίχθηκε το μέτρο της σήμανσης.

[49] Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) (ΕΕ 2016, L 119, σ. 1). Βλ., όσον αφορά το άρθρο 5, παράγραφος 2, του κανονισμού αυτού, ιδίως, απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2025, Amt der Tiroler Landesregierung (C-638/23, EU:C:2025:127, σκέψη 33).

[50] Απόφαση της 28ης Ιουλίου 2011, Agrana Zucker (C-309/10, EU:C:2011:531, σκέψη 35 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[51] Πρβλ. αποφάσεις της 8ης Μαΐου 2019, PI (C-230/18, EU:C:2019:383, σκέψεις 78 και 91, καθώς και εκεί μνημονευόμενη νομολογία), και της 16ης Φεβρουαρίου 2023, HYA κ.λπ. (Αιτιολογία των αδειών ακρόασης τηλεφωνικών συνδιαλέξεων) (C-349/21, EU:C:2023:102, σκέψεις 59 έως 61).

90. Κατά τη Γαλλική Κυβέρνηση, το ερώτημα είναι απαράδεκτο στο μέτρο που η οδηγία 2016/680 δεν περιέχει κανόνες σχετικούς με αδίκημα λόγω άρνησης του προσώπου να υποβληθεί στη συλλογή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Επομένως, η καταδίκη αυτή δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας ούτε, κατά συνέπεια, στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης.

91. Επιπλέον, η ως άνω κυβέρνηση και η Επιτροπή υποστηρίζουν ότι το αιτούν δικαστήριο δεν αναφέρει τους λόγους για τους οποίους οι διατάξεις της οδηγίας 2016/680 θα μπορούσαν να ασκούν επιρροή ως προς την αυτοτελή καταδίκη.

92. Συναφώς, υπενθυμίζω ότι, σύμφωνα με το άρθρο 94, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως πρέπει να περιλαμβάνει έκθεση των λόγων που οδήγησαν το αιτούν δικαστήριο να υποβάλει ερωτήματα ως προς την ερμηνεία ή το κύρος ορισμένων διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, καθώς και της κατά τη γνώμη του σχέσεως μεταξύ των διατάξεων αυτών και της εφαρμοστέας στη διαφορά της κύριας δίκης εθνικής νομοθεσίας. Η έκθεση πρέπει να παρέχει στο Δικαστήριο τη δυνατότητα να εξακριβώσει, πέραν του παραδεκτού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, την αρμοδιότητά του για να απαντήσει στο υποβληθέν ερώτημα [52].

93. Μολονότι συμφωνώ με τη διαπίστωση ότι το αιτούν δικαστήριο δεν εξηγεί τους λόγους για τους οποίους οι προαναφερθείσες διατάξεις της οδηγίας 2016/680 θα μπορούσαν να ασκούν επιρροή ως προς την αυτοτελή καταδίκη, εκτιμώ ότι μια τέτοια σύνδεση μπορεί να συναχθεί από όλα τα στοιχεία της δικογραφίας που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο, καθώς και από τη νομολογία, όπως θα εκθέσω κατωτέρω.

94. Επιπλέον, επισημαίνω ότι, κατά πάγια νομολογία, όταν δεν προκύπτει προδήλως ότι η ερμηνεία πράξης του δικαίου της Ένωσης δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όπως συμβαίνει εν προκειμένω με την οδηγία 2016/680, η ένσταση που στηρίζεται σε αδυναμία εφαρμογής της πράξης αυτής στην υπόθεση της κύριας δίκης αφορά την ουσία του ερωτήματος [53].

2. Επί της ουσίας

α) Η εφαρμογή της οδηγίας 2016/680 επί της αυτοτελούς καταδίκης

95. Κατ' αρχάς, διευκρινίζω ότι η αυτοτελής καταδίκη δεν απορρέει από τη μεταφορά στο γαλλικό δίκαιο του άρθρου 10 της οδηγίας 2016/680. Πράγματι, όπως ορθώς επισημαίνει η Γαλλική Κυβέρνηση, η οδηγία δεν περιέχει καμία διάταξη επί του θέματος.

[52] Απόφαση της 6ης Μαρτίου 2014, Siragusa (C-206/13, EU:C:2014:126, σκέψη 19). Βλ., ομοίως, απόφαση Ministerstvo na vatreshnite raboti I, σκέψη 55.

[53] Βλ. απόφαση Bezirkshauptmannschaft Landeck (σκέψη 67 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

96. Ωστόσο, τούτο δεν σημαίνει απαραίτητα ότι η αυτοτελής καταδίκη δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης [54]. Πράγματι, για να εμπίπτει μια εθνική διάταξη στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, δεν είναι απαραίτητο ο εθνικός νομοθέτης να είχε την πρόθεση να το εφαρμόσει, αλλά η συγκεκριμένη εφαρμογή του εθνικού μέτρου είναι εκείνη που χαρακτηρίζει τον σκοπό αυτόν [55].

97. Περαιτέρω, το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2016/680 ορίζεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, το οποίο προβλέπει ότι η οδηγία «εφαρμόζεται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς που καθορίζονται στο άρθρο 1 παράγραφος 1», ήτοι, μεταξύ άλλων, για τους σκοπούς της «πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων».

98. Κατά συνέπεια, τούτο σημαίνει ότι ο HW καταδικάστηκε διότι αντιτάχθηκε σε πράξη εμπίπτουσα στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2016/680. Επομένως, μπορεί να θεωρηθεί ότι υπήρξε «απόπειρα» επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εκ μέρους των αξιωματικών της δικαστικής αστυνομίας και ότι αυτή απέτυχε λόγω της άρνησης του HW, απόπειρα η οποία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας [56].

99. Τέλος, διευκρινίζω ότι η αυτοτελής καταδίκη μπορεί να επιτραπεί μόνον αν η συλλογή που επιδιώκεται από τις αρμόδιες αρχές, στην οποία αντιτίθεται ο ενδιαφερόμενος, συνάδει με τις απαιτήσεις του άρθρου 10 της οδηγίας 2016/680, ιδίως με την απαίτηση της «απόλυτης ανάγκης». Επομένως, οι απαιτήσεις που επιβάλλει η οδηγία για την επεξεργασία δεδομένων που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της αποτελούν προϋπόθεση νομιμότητας της αυτοτελούς καταδίκης [57].

β) Αντιτίθεται η οδηγία 2016/680 στην αυτοτελή καταδίκη;

100. Η περίσταση που παρέθεσα αμέσως ανωτέρω είναι, κατά τη γνώμη μου, το μόνο κριτήριο που απορρέει από την οδηγία 2016/680 και το οποίο ασκεί επιρροή ως προς την αυτοτελή καταδίκη: το εθνικό δικαστήριο οφείλει, πριν κηρύξει τον κατηγορούμενο ένοχο για το αδίκημα άρνησης υποβολής σε ενέργειες σήμανσης, να διασφαλίσει ότι οι ενέργειες σήμανσης, αν είχαν διεξαχθεί, θα ήταν σύμφωνες με το άρθρο 10 της οδηγίας αυτής, σε συνδυασμό με το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχεία α′ έως γ′ [58], καθώς και με το άρθρο 8, παράγραφοι 1 και 2, αυτής.

[54] Βλ., όσον αφορά αυτή καθαυτή τη μεταφορά οδηγιών και την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2013, Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105, σκέψη 28).

[55] Βλ. Safjan, M., Düsterhaus, D., και Guérin, A., «La Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne et les ordres juridiques nationaux, de la mise en œuvre à la mise en balance», *Revue trimestrielle de droit européen*, 2016, σ. 221.

[56] Πρβλ. απόφαση Bezirkshauptmannschaft Landeck (σκέψη 77). Το Δικαστήριο έκρινε ότι η απόπειρα αστυνομικών αρχών να αποκτήσουν πρόσβαση στα δεδομένα που περιέχονται σε κινητό τηλέφωνο στο πλαίσιο ποινικής έρευνας εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2016/680. Βλ., επίσης, απόφαση του ΕΔΔΑ της 22ας Ιουνίου 2017, Aycaguer κατά Γαλλίας (CE:ECHR:2017:0622JUD000880612), στην οποία το δικαστήριο αυτό έκρινε, στη σκέψη 35, ότι «ο προσφεύγων δεν είναι, μέχρι σήμερα, εγγεγραμμένος στον [αστυνομικό φάκελο], δεδομένου ότι αρνήθηκε να υποβληθεί στην επιβαλλόμενη από τον νόμο λήψη του DNA του. Εντούτοις, καταδικάστηκε για τον λόγο αυτό. Δεν αμφισβητείται ότι η καταδίκη συνιστά επέμβαση στο δικαίωμα του προσφεύγοντος για σεβασμό της ιδιωτικής του ζωής κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 1, της [Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (στο εξής: ΕΣΔΑ)]». Μολονότι γνωρίζω ότι το πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης (και μάλιστα, του Χάρτη) διαφέρει από εκείνο της ΕΣΔΑ, από την εν λόγω απόφαση προκύπτει ότι υφίσταται στενός σύνδεσμος μεταξύ της συλλογής δεδομένων και της καταδίκης λόγω άρνησης συμμόρφωσης προς αυτήν.

[57] Βλ. κατ' αναλογίαν, απόφαση της 16ης Μαΐου 2017, Berlioz Investment Fund (C-682/15, EU:C:2017:373, σκέψεις 41, 63 και 74).

[58] Βλ., όσον αφορά το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 2016/680, απόφαση Bezirkshauptmannschaft Landeck (σκέψη 73).

101. Αντιθέτως, είμαι της γνώμης ότι, από την άποψη του γράμματος των εν λόγω διατάξεων της οδηγίας 2016/680, καθώς και των σκοπών της [59], τίποτε δεν εμποδίζει τον εθνικό νομοθέτη να προβλέψει την καταδίκη προσώπου το οποίο αρνήθηκε να υποβληθεί σε ενέργειες σήμανσης, ακόμη και αν το πρόσωπο δεν διωχθεί ούτε καταδικαστεί για το αδίκημα στο οποίο στηρίχθηκαν οι ενέργειες σήμανσης. Πράγματι, όπως επισήμαναν όλοι οι μετέχοντες στην επ' ακροατηρίου συζήτηση, η απαίτηση περί απόλυτης ανάγκης πρέπει να αξιολογείται κατά τον χρόνο κατά τον οποίο οι αρχές σχεδίαζαν να διεξαγάγουν τις ενέργειες σήμανσης. Τούτου λεχθέντος, φρονώ ότι απαιτούνται δύο ακόμη διευκρινίσεις.

102. Αφενός, η αρμόδια αρχή εξακολουθεί να υποχρεούται να αξιολογεί την απόλυτη ανάγκη διενέργειας κάθε μεταγενέστερης επεξεργασίας των δεδομένων. Το γεγονός, ειδικότερα, ότι το υποκείμενο των δεδομένων δεν διώχθηκε αποτελεί λυσιτελές κριτήριο για τον προσδιορισμό της απόλυτης ανάγκης διατήρησης των δεδομένων του [60].

103. Αφετέρου, εκτιμώ ότι η αυτοτελής καταδίκη πρέπει να εξεταστεί υπό το πρίσμα των άρθρων 7 και 8 καθώς και του άρθρου 49, παράγραφος 3, του Χάρτη.

γ) Τα άρθρα 7 και 8 καθώς και το άρθρο 49, παράγραφος 3, του Χάρτη

104. Σύμφωνα με τις εξηγήσεις της Γαλλικής Κυβέρνησης, το αδίκημα της άρνησης υποβολής σε ενέργειες σήμανσης σκοπεί ειδικώς στην ποινικοποίηση των συμπεριφορών που παρακωλύουν την ομαλή διεξαγωγή μιας ποινικής έρευνας.

105. Μολονότι πρόκειται για στόχο γενικού συμφέροντος αναγνωριζόμενο από το δίκαιο της Ένωσης, γεγονός παραμένει ότι η αυτοτελής καταδίκη συνιστά επίσης επέμβαση στα δικαιώματα που κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη [61]. Επομένως, σύμφωνα με το άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη, μια τέτοια καταδίκη πρέπει να συνάδει με την αρχή της αναλογικότητας.

106. Επιπλέον, στο μέτρο που η αυτοτελής καταδίκη είναι ποινική καταδίκη, πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη το άρθρο 49, παράγραφος 3, του Χάρτη, το οποίο προβλέπει ότι η αυστηρότητα της ποινής δεν πρέπει να είναι δυσανάλογη προς το αδίκημα.

107. Πράγματι, η τήρηση της αρχής της αναλογικότητας επιβάλλεται στα κράτη μέλη όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης, ακόμη και ελλείψει εναρμόνισης της νομοθεσίας της Ένωσης στον τομέα των επιβαλλόμενων κυρώσεων, και ειδικότερα όταν επιβάλλουν κυρώσεις ποινικής φύσης [62].

[59] Οι οποίοι συνίστανται, συγκεκριμένα, στη διασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των φυσικών προσώπων, καθώς και στη συμβολή στην επίτευξη ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης εντός της Ένωσης· πρβλ., μεταξύ άλλων, αιτιολογικές σκέψεις 2, 4, 7 και 15 της οδηγίας 2016/680.

[60] Πρβλ. απόφαση της 30ής Ιανουαρίου 2024, Direktor na Glavna direktsia «Natsionalna politsia» pri MVR – Sofia (C-118/22, EU:C:2024:97, σκέψη 65 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία του ΕΔΔΑ). Βλ., επίσης, την έννοια της «επεξεργασίας» στο άρθρο 3, παράγραφος 2, της οδηγίας 2016/680, η οποία περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τόσο τη συλλογή όσο και την αποθήκευση δεδομένων.

[61] Πρβλ. απόφαση Bezirkshauptmannschaft Landeck (σκέψεις 77 και 95) και απόφαση του ΕΔΔΑ της 22ας Ιουνίου 2017, Aycaguer κατά Γαλλίας (CE:ECHR:2017:0622JUD000880612, § 35).

[62] Απόφαση της 8ης Μαρτίου 2022, Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Άμεσο αποτέλεσμα) (C-205/20, EU:C:2022:168, σκέψη 31). Βλ., επίσης, απόφαση της 4ης Μαΐου 2023, Agenția Națională de Integritate (C-40/21, EU:C:2023:367, σκέψη 49 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

108. Η αρχή της αναλογικότητας επιτάσσει, αφενός, η επιβαλλόμενη κύρωση να τελεί σε αντιστοιχία με τη σοβαρότητα του αδικήματος και, αφετέρου, να λαμβάνονται υπόψη, κατά τον καθορισμό της κύρωσης και κατά την επιμέτρηση της χρηματικής ποινής, οι επιμέρους περιστάσεις της συγκεκριμένης περίπτωσης [63].

109. Μεταξύ των περιστάσεων αυτών, πρέπει, κατά τη γνώμη μου, να λαμβάνονται υπόψη, ειδικότερα, η συμπεριφορά και το προφίλ του υποκειμένου των δεδομένων, το ποινικό του μητρώο, η σοβαρότητα του αδικήματος που δικαιολογούσε τη συλλογή των δεδομένων του και το πλαίσιο της αυτοτελούς καταδίκης.

110. Όσον αφορά την τελευταία αυτή πτυχή, όπως επιβεβαίωσε η Γαλλική Κυβέρνηση κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, το αδίκημα της άρνησης υποβολής σε ενέργειες σήμανσης, εφόσον διαπιστωθεί, κρίνεται ταυτόχρονα με το «κύριο» αδίκημα. Πράγματι, στην υπόθεση της κύριας δίκης, φαίνεται ότι η απαλλαγή για την κατηγορία συμμετοχής σε μη δηλωθείσα διαδήλωση και η καταδίκη για άρνηση υποβολής σε ενέργειες σήμανσης κηρύχθηκαν ταυτόχρονα διά της αποφάσεως του tribunal correctionnel de Paris (πλημμελειοδικείου Παρισίων) της 8ης Σεπτεμβρίου 2021.

111. Υπό τις συνθήκες αυτές, παρατηρείται ότι, μολονότι η καταδίκη λόγω άρνησης υποβολής σε ενέργειες σήμανσης μπορεί να συμβάλει στην ομαλή διεξαγωγή των μελλοντικών διαδικασιών, ιδίως σε περίπτωση υποτροπής, δεν συμβάλλει ωστόσο στην ομαλή διεξαγωγή της εκκρεμούς διαδικασίας.

112. Τέλος, το γεγονός ότι το υποκείμενο των δεδομένων δεν καταδικάστηκε για το κύριο αδίκημα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη για τον καθορισμό της αυστηρότητας της κύρωσης λόγω άρνησης υποβολής σε ενέργειες σήμανσης. Συναφώς, επισημαίνω ότι, σύμφωνα με τις διευκρινίσεις της Γαλλικής Κυβέρνησης, όταν μια απαλλακτική ή αθωωτική απόφαση καταστεί αμετάκλητη, τα δακτυλικά αποτυπώματα και οι συνδεδεμένες πληροφορίες διαγράφονται.

113. Κατά συνέπεια, στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα προτείνω να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 10 της οδηγίας 2016/680, σε συνδυασμό με το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχεία α′ έως γ′, καθώς και με το άρθρο 8, παράγραφοι 1 και 2 αυτής, έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται σε εθνική διάταξη η οποία επιτρέπει την άσκηση αυτοτελούς δίωξης και την αυτοτελή καταδίκη προσώπου το οποίο αρνήθηκε να υποβληθεί σε ενέργειες σήμανσης, ακόμη και αν το πρόσωπο αυτό δεν έχει διωχθεί ή καταδικαστεί για το αδίκημα επί του οποίου στηρίχθηκε το μέτρο της σήμανσης, υπό την προϋπόθεση ότι οι ενέργειες σήμανσης, αν είχαν διεξαχθεί, θα ήταν σύμφωνες με τις απαιτήσεις που απορρέουν από τα άρθρα αυτά.

V. Πρόταση

114. Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το cour d'appel de Paris (εφετείο Παρισίων, Γαλλία) ως εξής:

Το άρθρο 10 της οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων και

[63] Απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 2018, Link Logistik N&N (C-384/17, EU:C:2018:810, σκέψεις 40 έως 42 και 45).

για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της απόφασης-πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου, σε συνδυασμό με το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχεία α′ έως γ′, καθώς και με το άρθρο 8, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας,

έχει την έννοια ότι:

– δεν αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία η οποία επιτρέπει τη συλλογή των βιομετρικών δεδομένων για κάθε πρόσωπο για το οποίο υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι τέλεσε ή αποπειράθηκε να τελέσει αδίκημα, υπό την προϋπόθεση ότι η νομοθεσία προβλέπει την υποχρέωση της αρμόδιας αρχής να αξιολογεί την απόλυτη ανάγκη διενέργειας κάθε συλλογής,

– αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία η οποία δεν προβλέπει υποχρέωση της αρμόδιας αρχής να αιτιολογεί προσηκόντως, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, τον λόγο για τον οποίο οι ενέργειες σήμανσης συνιστούν απόλυτη ανάγκη,

– δεν αντιτίθεται σε εθνική διάταξη η οποία επιτρέπει την άσκηση αυτοτελούς δίωξης και την αυτοτελή καταδίκη προσώπου το οποίο αρνήθηκε να υποβληθεί σε ενέργειες σήμανσης, ακόμη και αν το πρόσωπο αυτό δεν έχει διωχθεί ή καταδικαστεί για το αδίκημα επί του οποίου στηρίχθηκε το μέτρο της σήμανσης, υπό την προϋπόθεση ότι οι ενέργειες σήμανσης, αν είχαν διεξαχθεί, θα ήταν σύμφωνες με τις απαιτήσεις που απορρέουν από τα άρθρα αυτά της οδηγίας 2016/680.